

Návrhy Národní knihovny České republiky a Svazu knihovníků a informačních pracovníků České republiky na změnu autorského zákona č. 121/2000 Sb. v platném znění jako odpověď na veřejnou konzultaci vyhlášenou Ministerstvem kultury dne 9. března 2011

Úvodem

Rozvoj informačních technologií v posledním období zásadním způsobem ovlivňuje ochranu a zpřístupnění kulturního dědictví. Stále větší část kulturních výtvorů vzniká v digitální podobě a je přístupna na internetu. V České republice i v dalších zemích jsou realizovány velké projekty digitalizace kulturního dědictví. Příkladem může být projekt Národní knihovny ČR a Moravské zemské knihovny financovaný ze strukturálních fondů EU ve výši cca 300 mil. Kč, který si klade za cíl do roku 2014 zdigitalizovat 26 mil. stran knih a časopisů vydaných v průběhu od 19. století do současnosti. Odhaduje se, že v příštích 25 letech bude zdigitalizováno 1,3 mil. dokumentů, tj. všechny knihy a časopisy, které byly na území ČR vydány.

Digitalizace kulturního dědictví představuje mimořádně silný nástroj pro jeho ochranu i zpřístupnění bez jakýchkoliv umělých bariér. Současně klade značné finanční nároky na zajištění udržitelnosti digitálních sbírek v dlouhodobém časovém horizontu. Digitalizace kulturního dědictví je jednou z priorit Evropské unie, která vyzvala členské státy, aby věnovaly větší pozornost převodu knihovních, archivních a muzejních sbírek na internet. Digitalizace a zpřístupnění kulturního dědictví je jednou z priorit strategického dokumentu Evropa 2020.

Digitalizace kulturního dědictví není pouhým technickým problémem, ale klade před paměťové instituce (knihovny, archivy, muzea, galerie a další) celou řadu složitých otázek. Jedním z nich je oblast autorských práv. Dosavadní právní úprava je převážně orientována na zpřístupnění autorských děl ve hmotné podobě a jen ve velmi omezené míře akceptuje nově vznikající digitální prostředí, ke kterému se chová značně restriktivně. Důsledkem tohoto stavu je, že investice vkládané do digitalizace není zatím možno dostatečně efektivně využít. Na druhé straně platí, že zpřístupnění kulturního dědictví minulosti i současnosti a jeho široká dostupnost představuje mimořádně silný rozvojový a inovační potenciál pro oblast vzdělávání, vědy, kultury, výzkumu, cestovního ruchu i smysluplného využití volného času.

V současné době probíhající příprava novely autorského zákona č. 121/2000 Sb. je příležitostí k tomu některé problémy řešit a otevřít prostor pro diskusi mezi držiteli autorských práv a těmi, kteří autorská díla využívají. Hovoříme primárně za knihovny, ale v širších souvislostech se návrhy týkají i dalších paměťových institucí jakými jsou archivy, muzea, galerie, ale také školy a další vzdělávací instituce, které se orientují na neziskové zpřístupnění kulturního dědictví. Zaměřujeme se především na tato témata:

1. Vytvořit pro knihovny a další paměťové instituce prostor pro to, **aby mohly i v digitálním prostředí vykonávat své tradiční funkce**, tj. shromažďovat, dlouhodobě uchovávat a za určitých, specifických podmínek zpřístupňovat digitální dokumenty.

Důraz je kladen na to, aby tuto činnost bylo možno provádět efektivně, bez duplicit a nehospodárného čerpání veřejných zdrojů.

2. Stanovit pro knihovny, paměťové a vzdělávací instituce **zákonnou licenci**, která umožní zpřístupňování digitálních a zejména digitalizovaných knih a periodik, které jsou doposud chráněny autorským právem. Navrhujeme, **aby tyto dokumenty byly přístupny ve všech knihovnách poskytujících veřejné knihovnické a informační služby alespoň na místě samém (tedy v prostorách knihoven a dalších paměťových institucích), a to bez možnosti zhotovení digitální kopie pro uživatele.** Současně se navrhuje, že za takové zpřístupnění získá autor (držitel práv) **stejnou odměnu, jako za běžné půjčování** mimo prostory knihovny. Tento režim zpřístupnění zajistí obyvatelům ČR rovný přístup ke kulturnímu dědictví, všem bez rozdílu, a současně neohrozí možnosti komerčního využití autorsky chráněných děl.
3. **Vytvořit podmínky pro uzavírání hromadných licenčních smluv pro paměťové a vzdělávací instituce na zpřístupnění děl v digitální podobě v prostředí internetu.** Navrhujeme, aby kolektivním správcům bylo poskytnuto oprávnění k rozšířené kolektivní správě pro slovesná díla a jejich nekomerční užití. V této souvislosti zdůrazňujeme, že knihovny neusilují o to, aby konkurovaly vydavatelům, autorům atd. v prodeji a zpřístupnění nejnovější produkce v digitálním prostředí. Zde předpokládáme vždy individuální licencování a placení dohodnutých odměn. Obdobný režim je již dnes běžný u zahraniční produkce elektronických informačních zdrojů.

Knihovny, paměťové a vzdělávací instituce jsou instituce veřejného zájmu. Jsou financovány z veřejných zdrojů a jsou schopny zajistit kontrolované užití autorsky chráněných děl včetně vypořádání autorských odměn. Jsme přesvědčení o tom, že novela autorského zákona musí vytvořit prostor pro legální užití autorských děl v institucích tohoto typu. Obáváme se, že pokud bude nadále přetrvávat restriktivní přístup k užití autorských děl v prostředí internetu, dojde k nezvladatelnému růstu nelegálního šíření a užití autorských děl, což bude ke škodě nejen držitelů práv, ale i celé společnosti.

Ing. Tomáš Böhm
Generální ředitel Národní knihovny ČR

PhDr. Vít Richter
Předseda Svazu knihovníků a
informačních pracovníků ČR

Příloha: Návrhy Národní knihovny České republiky a SKIP

Návrhy Národní knihovny České republiky a Svazu knihovníků a informačních pracovníků České republiky na změnu autorského zákona č. 121/2000 Sb. v platném znění jako odpověď na veřejnou konzultaci vyhlášenou Ministerstvem kultury dne 9. března 2011

A) Vyhlášená témata a výchozí vyjádření k nim

Konkrétní návrhy k jednotlivým tématům, jakož i návrhy směřující k rozvoji společensky významné úlohy činnosti knihoven, archivů, muzeí, galerií a školských zařízení jsou obsaženy v části B, a to rovněž v podobě redakce pracovního návrhu novely autorského zákona Ministerstva kultury z 9. 7. 2010 (pasáže, jež navrhuje v pracovním návrhu změnit, jsou barevně zvýrazněny).

Téma 1/ osiřelá díla – zavedení systému jejich licencování

Považujeme za velmi významné téma. V zásadě souhlasíme s pracovním návrhem s tím, že předkládáme jednak k úvaze dílčí formulační změny, jednak dílčí úpravy.

Téma 2/ zvýšení transparentnosti kolektivních správců a zpřísnění kritérií pro udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy práv

Považujeme za důležité téma a souhlasíme s pracovním návrhem s dílčím doplněním.

Téma 3/ zjednodušení a zpřesnění úpravy výpočtu odměn u kopírovacích služeb

O navrhované změně jsme opakovaně jednali s DILIA. Navrhované kritérium počtu přístrojů pro stanovení náhradní odměny je nepoužitelné, protože nerozlišuje výkonnost jednotlivých zařízení ani jejich frekvenci zatížení (nerozlišují se velké a malé kopírky, tiskárny apod.). Na základě dohody jsme ověřovali možnosti realizace přechodu na paušální sazebník odměn v principu s možnými změnami oproti původnímu návrhu ve smyslu diferenciací provozoven v sektoru knihoven, muzeí, galerií, školských a vzdělávacích zařízení do kategorií, pro něž by byly stanoveny přiměřené sazebníky. Rozbory provedené pro oblast veřejných knihoven provozovaných obcemi (ve vztahu k počtu registrovaných uživatelů, ve vztahu k počtu návštěvníků i ve vztahu k počtu obyvatel) však ukázaly, že potenciální korelace mezi těmito kategoriemi a počtem zhotovených kopií, respektive hrazenou částkou za kopie jsou velmi slabé a rozporuplné. Počet kopií je vždy závislý na rozsahu a kvalitě knihovnických fondů, funkci konkrétní knihovny v místě, skladbě uživatelů apod. Tuto různorodost nelze postihnout paušálem.

Tato skutečnost, jakož i záporná stanoviska představitelů vysokoškolských knihoven, knihoven Akademie věd ČR, muzejních knihoven a dalších subjektů nás vedou k závěru, že **navrhovaný přechod na stanovení výše odměny za poskytování služby zhotovování rozmnoženin autorských děl na papírový podklad za úhradu cestou paušálních sazeb nelze realizovat s dostatečnou (přiměřenou) mírou spravedlivosti, a proto s návrhem na změnu nemůžeme souhlasit.**

Téma 4/ další návrhy

Část B obsahuje rovněž některé návrhy, jež byly ministerstvu předloženy dříve (v únoru 2010). Máme za to, že harmonizace autorského práva v rámci Evropského unie směřuje k detailnějším úpravám (jak pokud jde o výslovné zakotvení či specifikaci parametrů, tak pokud jde o výčet variant), což se koneckonců odráží i v postupných novelách autorského zákona. Ve svém návrhu takový přístup honorujeme.

B) Konkrétní návrhy

1. Navrhovanou změnu § 25 odst. 5 a následně Přílohy bodů 5-7 nepovažujeme za možné spravedlivě realizovat (viz část A, bod 3).
2. Navrhujeme upravit formulaci vymezení osiřelého díla (*srov. návrh MK z 9. 7. 2010 - § 27a odst. 1 a 2*) – a to ve smyslu chápající osiřelé dílo jako výsledek ověřování (fakticky součásti zhodnocovacího procesu), jehož výsledek může být definičně zvrácen, aniž by se to pocíťovalo jako narušení integrity tohoto procesu. Vzhledem k našemu návrhu na zakotvení pojmu „dílo, jež není komerčně dostupné“ (*viz dále bod 4*) předkládáme k úvaze zařadit ustanovení jak o osiřelém díle, tak o díle, jež není komerčně dostupné, do nového oddílu 8 dílu 3 AZ.

Oddíl 8

Zvláštní ustanovení pro majetková práva

§ 28a

Osiřelé dílo

(1) Není-li autor díla podle § 2 odstavec 1 nebo 2 znám nebo nelze-li zjistit jeho bydliště nebo pobyt, považuje se takové dílo za osiřelé.

(2) Odpadnou-li podmínky uvedené v odstavci 1, dílo se přestane považovat za dílo osiřelé.

3. Navrhujeme zakotvit vymezení „díla, jež není komerčně dostupné“ („out-of-commerce work“), jakož i zakotvit pojem „rozebrané vydání díla“. Pojem „dílo, jež není komerčně dostupné“, jehož obecné vymezení vychází z doporučení Skupiny odborníků na vysoké úrovni ustavené Evropskou komisí¹, by se uplatňoval v licenčních smlouvách, je rovněž důležitý pro případné vytváření databáze „děl, jež nejsou komerčně dostupná“.

¹ i2010: Digital Libraries, High Level Expert Group – Copyright Subgroup: Report on Digital Preservation, Orphan Works, and Out-of-Print Works. Selected Implementation Issues (adopted by the High Level Expert Group at its third meeting on 18. 4. 2007), s. 17

<http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/doc/hleg/reports/copyright/copyright_subgroup_final_report_26508-clean171.pdf>. Předpokládáme, že v důvodové zprávě bude uveden komentář k vymezení: jde o dílo, jež nositel práv nezahodnocuje pokračujícím uváděním do oběhu, a to bez ohledu na to, že hmotné rozmnoženiny díla jsou k dispozici v zařízeních uvedených v § 37 odst. 1 nebo rozšířeny ve veřejnosti včetně antikvárního trhu.

Vymezení „rozebraného vydání díla“² se může využít jak při aplikaci ustanovení § 37 odst. 1 písm. b), tak v praxi vztahů mezi autory a nakladateli (např. v souvislosti s § 53). Jako národně specifické ustanovení se navrhuje považovat za komerčně nedostupné časopisy vydávané v období do zásadní společenské změny, jež následně s sebou přinesla plošnou hlubokou diskontinuitu v majetkových vztazích spjatých s vydáváním periodického tisku. Pro tyto předměty pak dále (bod 6) navrhuje zakotvení bezúplatné zákonné licence na sdílené zpřístupňování knihovnami (a dalšími osobami uvedenými v § 37 odst. 1) na terminálech na místě, a to na rozdíl od toho, že pro obdobné zpřístupňování dalších kategorií děl je třeba počítat se získáním rozšířené kolektivní licence [v této souvislosti se uvádí odkaz na v bodě 6 navrhované nové ustanovení § 37 odst. 1 písm. f)].

§ 28b

Dílo, jež není komerčně dostupné. Rozebrané vydání díla

(1) Dílo, jež není komerčně dostupné, je dílo,

a) které autor za takové prohlásí; dílem ve smyslu tohoto ustanovení může být i jednotlivé vydání díla,

b) které je periodickým tiskem a jež bylo vydáno na současném území České republiky do 31. 12. 1989; to platí také o dílech, jež jsou v takovém periodickém tisku obsažena, pokud jsou užita osobami uvedenými v § 37 odst. 1 podle § 37 odst. 1.

(2) Vydání díla je rozebrané rovněž tehdy, jestliže dva po sobě následující písemné požadavky na dodávku rozmnoženiny díla zaslané nakladateli s odstupem tří měsíců nejsou uspokojeny.

(3) Národní knihovna České republiky zpracovává a vede rejstříky

a) děl, jež nejsou komerčně dostupná podle odst. 1,

b) děl hudebních a hudebně dramatických, a to včetně děl volných, vydání jejichž notových záznamů v podobě tiskových rozmnoženin jsou rozebraná podle odst. 2 nebo podle písemného prohlášení nakladatele

a zveřejňuje je způsobem umožňujícím i dálkový přístup.

4. V návaznosti na předpokládané výslovné zakotvení v evropské legislativě (viz také doporučení zmíněné Skupiny odborníků na vysoké úrovni) navrhuje zakotvit oprávnění knihoven et al. zhotovovat archivní/konzervační kopie v technologicky a konzervačně odůvodněném počtu, jakož i migrovat dílo (obsah) v důsledku technologických změn na nové platformy.

² Návrh znění vychází ze znění jedné věty z ustanovení francouzského Code de la propriété intellectuelle, Article L132-17

<<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do?cidTexte=LEGITEXT000006069414&idArticle=LEGIARTI000006278990&dateTexte=20110409>>.

§ 37

Knihovní licence

(1) Do práva autorského nezasahuje knihovna, archiv, muzeum, galerie, škola, vysoká škola a jiné nevýdělečné školské a vzdělávací zařízení⁴⁾,

a) zhotoví-li rozmnoženinu díla, která neslouží k přímému nebo nepřímému hospodářskému nebo obchodnímu účelu, pro své archivní a konzervační potřeby, a to v počtu a formátu, včetně případné změny formátu, jež jsou nezbytné pro trvalé uchování díla.

5. V zájmu odpovídajícího zúročení prostředků vynaložených na program digitalizace národní tištěné produkce 19., 20. a 21. století se navrhuje doplnit stávající zákonnou licenci na terminálové zpřístupňování děl obsažených ve fondu knihoven tak, aby bylo možno obdobným způsobem zpřístupňovat i v ostatních knihovnách přístupných veřejnosti alespoň slovesná díla (včetně obrazové složky publikací). Vycházíme z toho, že podobná praxe v Maďarsku se neseťkala ani vnitrostátně ani mezinárodně s žádnou negativní reakcí - a vzhledem k použití plurálu ve směrnici 2001/29/ES čl. 5 odst. 3 písm. n) by toto oprávnění technicky směrnici neporušovalo. Na rozdíl od Maďarska se navrhuje stanovit za zpřístupnění náhradní odměnu, a to v předpokládané výši jako za výpůjčku (podle stávajícího § 37 odst. 2), v každém případě i nakladateli, i kdyby odměna za půjčování pro nakladatele nebyla schválena.

V souvislosti s tím se předpokládá i možnost zhotovení tiskové rozmnoženiny. Navrhovaná úprava vyvolává nutnost doplnění, resp. úpravy ustanovení o právech povinně kolektivně spravovaných [§ 96, odst. 1 písm. a)], o rozdělení odměny za toto zpřístupnění (§ 104) a Přílohy (body 9 a 11).

§ 37

Knihovní licence

(1) Do práva autorského nezasahuje knihovna, archiv, muzeum, galerie, škola, vysoká škola a jiné nevýdělečné školské a vzdělávací zařízení⁴⁾,

e) sděluje-li rozmnoženinu slovesného díla včetně díla s ním spojeného, které je součástí jeho sbírek, které bylo vydáno na území České republiky a jehož užití není předmětem prodejních nebo licenčních podmínek, a to včetně zhotovení rozmnoženiny nezbytné pro takové užití, jiné takové osobě komunikační sítí s chráněným přístupem výlučně za účelem zpřístupňování díla jednotlivcům ze strany veřejnosti prostřednictvím k tomu určených technických zařízení umístěných v objektech osob uvedených v § 37 odst. 1, s výjimkou sdělování díla způsobem uvedeným v § 18 odst. 2, a to výhradně pro účely výzkumu nebo soukromého studia jednotlivců z řad veřejnosti, přičemž je zamezeno zhotovit rozmnoženinu díla, aniž je tím dotčeno ustanovení § 30a odst. 1 písm. c), a je-li za zpřístupnění rozmnoženiny

díla jednotlivcům z řad veřejnosti zaplacená odměna, která přísluší autorům a nakladateli od osoby a ve výši stanovené v příloze k tomuto zákonu;

§ 96

Práva povinně kolektivně spravovaná

(1) Povinně kolektivně spravovanými právy jsou

a) právo na odměnu za

7. zpřístupnění rozmnoženiny díla podle § 37 odst. 1 písm. e).

§ 104

Pravidla pro rozdělování odměn vybraných kolektivním správcem

Z odměn vybraných podle § 37 **odst. 1 písm. e) a** odst. 2 přísluší 60 % autorům z toho 45 % autorům děl literárních včetně děl vědeckých a děl kartografických a 15 % autorům děl výtvarných umění) a 40 % nakladatelům vydaných děl.

Příloha k zákonu č. 121/2000 Sb.

Sazebník odměn při opětném prodeji originálu díla uměleckého, v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a v souvislosti s půjčováním a **zpřístupňováním děl**

9. Za osoby uvedené v § 37 odst. 1 platí odměnu podle § 37 **odst. 1 písm. e)** a odst. 2 jednou ročně příslušnému kolektivnímu správci stát.

11. Odměna za zpřístupnění činí Kč 1 za jedno zobrazené dílo.

6. V návaznosti na předpokládané závěry Evropské komise o dílech, jež jsou komerčně nedostupná, a na Evropskou komisi (resp. její Iniciativou pro digitální knihovnu) deklarovanou zásadu „Digitalizovat jednou, široce šířit“ a zejména vzhledem k plošné a hluboké diskontinuitě ve vydávání periodického tisku po roce 1989 (a rovněž vzhledem k diskontinuitám předchozím) se navrhuje zakotvit bezúplatnou zákonnou licenci pro osobami uvedenými v § 37 odst. 1 sdílené zpřístupňování koncovým uživatelům periodik vydávaných na území nynější ČR v období do konce roku 1989, jež by jinak respektovalo podmínky stanovené v ustanovení § 37 odst. 1 písm. c) - a vzhledem k použití plurálu ve směrnici 2001/29/ES čl. 5 odst. 3 písm. n) by toto oprávnění technicky směrnici neporušovalo. Vydavatelé periodik (časopisů), jež nadále vycházejí (jedná se převážně, ne-li výlučně, o vědecké ústavy a vysoké školy), mají možnost takové užití zapovědět. Vzhledem k tomu, že předmětné osoby jsou zde zainteresovány,

aby nedošlo k žádné kolizi, bude příprava uplatnění zajišťována tak, aby záповěda převážně ani nemusela být formálně předkládána.

Toto řešení navrhujeme jako paralelní k předchozímu (bod 5), neboť tato licence by – na rozdíl od něho – měla být bezúplatná. Pokud by nebyl přijat návrh uvedený v bodu 5, toto oprávnění by mělo tím větší význam by, neboť – podle našeho přesvědčení – v žádném případě nebude na újmu zájmům nějakého subjektu (respektování zájmů vydavatelů živých titulů předpokládáme, je jištěno zakotvením možné záповědi).

§ 37

Knihovní licence

(1) Do práva autorského nezasahuje knihovna, archiv, muzeum, galerie, škola, vysoká škola a jiné nevýdělečné školské a vzdělávací zařízení⁴⁾,

f) zpřístupňuje-li dílo, jež není komerčně dostupné podle § 28b odst. 1 písm. b), včetně zhotovení jeho rozmnoženiny nezbytné pro takové zpřístupnění, jednotlivcům ze strany veřejnosti prostřednictvím k tomu určených technických zařízení umístěných v jeho objektech, a to výhradně pro účely výzkumu nebo soukromého studia takových osob, a zamezí-li takovým osobám zhotovit rozmnoženinu díla; ustanovení § 30a odst. 1 písm. c) tím není dotčeno; dílo, jež není komerčně dostupné podle § 27 odst. 1 písm. b) části věty za středníkem přitom může být oprávněnou osobou zpřístupňováno jen jako součást celku jednotlivého vydání periodického tisku, do něhož je zařazeno; nositel práva k periodickému tisku může užití podle tohoto ustanovení zapovědět,

7. Navrhujeme zakotvit zákonnou licenci pro knihovny et al. na vyžádání zhotovit tiskovou rozmnoženinu vydaného notového záznamu, jež není dostupný na trhu. Současná paušální úprava svým dopadem na tu část, již se týká předkládaný návrh, ve skutečnosti nevyjadřuje žádné reálné zájmy autorů či nakladatelů, ale o to více závažným způsobem poškozují zájmy uživatelů, kteří svým založením nemají schopnost své potřeby náležitě důrazně artikulovat. V důsledku toho jsou vytvářeny umělé překážky osobnostnímu rozvoji, a to zvláště mladých lidí, jakož i kulturnímu rozvoji společnosti na specifickém, ve skutečnosti, svým potenciálem, podstatném úseku života společnosti. Jestliže společnost a sám stát význam hudby (a reálně zde jde o hudbu zejména artificiální) na jiných úsecích uznává

a její rozvoj náležitě podporuje, pak by bylo zcela absurdní, pokud by nebyl schopen přiměřeným způsobem řešit tento problém, jenž je z hlediska nároků na řešení vlastně detailním.³

§ 37

Knihovní licence

(1) Do práva autorského nezasahuje knihovna, archiv, muzeum, galerie, škola, vysoká škola a jiné nevýdělečné školské a vzdělávací zařízení⁴⁾,

g) zhotoví-li rozmnoženinu podle § 30a odst. 1 písm. c) vydaného notového záznamu díla hudebního či hudebně dramatického, jež podle veřejně přístupného rejstříku (§ 28b odst. 3) je komerčně nedostupné nebo jehož vydání je rozebrané a na trhu není dostupné jiné obdobné vydání.

8. Stanovisko k návrhu MK ČR na odměnu za půjčování v knihovnách také nakladateli (tj. úprava ustanovení § 37 odst. 2 a následně Přílohy bodu 10): NK ČR + SKIP takové řešení nevyklučují za podmínky, že zvýšení celkových nákladů na odměny za půjčování bude kryt stát (obdobně jako u dosavadní odměny autorům), a to nikoli na úkor položek dosud určených na činnost knihoven. Předpokládají současně, že nakladatelé budou kooperativní v rozvíjení činnosti knihoven (které vědomě vychází z potřeby vyvažování zájmů zainteresovaných stran). Jak uvedeno výše (bod 5), odměna za zpřístupňování slovesných děl (včetně obrazové složky) na základě elektronických rozmnoženin sdílených mezi knihovnami (a dalšími oprávněnými zařízeními) by se každopádně vztahovala také na nakladatele.

9. Navrhujeme zakotvit bezúplatnou zákonnou licenci na zpřístupňování rozmnoženin jednak děl odevzdaných jako „elektronický povinný výtisk“ a jednak děl šířených ve veřejné komunikační síti s volným přístupem (na volném Internetu – rozmnoženiny vytvořené cestou „web harvesting“) knihovnami-příjemkyněmi povinného výtisku na místě samém, včetně sdílení mezi nimi. Sdílení mezi knihovnami (místo aby úložiště takových elektronických dokumentů vytvářela a spravovala každá z oprávněných knihoven) se navrhuje zvláště proto, že správa takové sbírky je obzvláště náročná a nákladná a nebylo by hospodárné zajišťovat ji vícenásobně (kromě jednoho tzv. zrcadlového uložení sloužícího v první řadě jako záloha pro případnou ztrátu dat).

Tomuto oprávnění přiřkládáme velkou důležitost a máme zájem na jeho zakotvení bez ohledu na řešení obdobných návrhů v bodech 5 a 6.

§ 37

Knihovní licence

(2) Do práva autorského nezasahuje knihovna, jež je příjemcem povinného výtisku podle zvláštního zákonaⁿ⁾, která zpřístupňuje rozmnoženinu díla v elektronické

³ V důvodové zprávě bude třeba uvést, že „jiným obdobným vydáním“ se rozumí vydání téhož druhu – např. klavírní výtah, partitura apod.

podobě získanou v této souvislosti nebo rozmnoženinu díla sdělovaného veřejnosti ve veřejné komunikační síti s nechráněným přístupem zhotovenou podle odst. 1 písm. a) jednotlivcům ze strany veřejnosti prostřednictvím k tomu určených technických zařízení umístěných v jejích objektech, a to výhradně pro účely výzkumu nebo soukromého studia takových osob, zamezí-li takovým osobám zhotovit rozmnoženinu díla; ustanovení § 30a odst. 1 písm. c) tím není dotčeno. Osoba oprávněná podle věty první smí za tamtéž uvedeným užitím rozmnoženinu díla sdělovat komunikační síti s chráněným přístupem jiným takto oprávněným osobám.

n) Zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

10. Navrhujeme upravit návrh novely autorského zákona v části o kolektivní správě práv osiřelých děl tak, aby „osoby uvedené v § 37 odst. 1“ platily odměnu za užití až v případě, že nositel práva se přihlásí.

§ 100c (v návrhu MK předpokládáný nový paragraf)

Vztahy kolektivního správce k nositelům práv k osiřelým dílům a k jiným osobám

(3) Odměny a příjmy z vydaného bezdůvodného obohacení vzešlé z nakládání s osiřelými díly či jinými předměty ochrany zůstávají v úschově kolektivního správce po dobu tří [pěti?] let od jejich nabytí. Dojde-li během této doby ke zjištění totožnosti nositele práv k osiřelému dílu či jinému předmětu ochrany nebo místa jeho současného pobytu, je kolektivní správce povinen vyplatit tyto odměny a příjmy z vydaného bezdůvodného obohacení tomuto nositeli práv. Ustanovení § 101 odstavec 10 platí obdobně. **Osoby uvedené v § 37 odst. 1 platí odměnu za užití díla až v případě, že nositel práva se přihlásí.**

11. Společně s DILIA navrhujeme zakotvit možnost uzavírání hromadných licenčních smluv pro knihovny (případně další subjekty, např. muzea, školy...) na zpřístupnění zdigitalizovaných (případně i born digital) slovesných a s nimi spojených výtvarných děl, u nichž neuplynula doba trvání majetkových práv, za meze zakotvené ať ve stávajícím, nebo i změněném znění § 37 (viz návrhy v bodech 5 a 6). Předpokládá se, že v konkrétních smlouvách by se diferencovaly sazby odměny zejména podle způsobu užití a následně podle toho, zda jde o dílo ještě zhodnocované, nebo o dílo, jež již není komerčně dostupné, či dílo osiřelé.

§ 101a (v návrhu MK předpokládáný nový paragraf)

Rozšířená kolektivní správa

Poskytne-li hromadnou smlouvou podle § 101 odstavce 1 příslušný kolektivní správce licenci

f) k zpřístupňování zveřejněného slovesného díla, včetně výtvarného díla s ním spojeného, zahrnující i zhotovení jeho rozmnoženiny nezbytné pro takové zpřístupnění díla, podle § 18 odst. 2 osobou uvedenou v § 37 odst. 1,

platí, že je takto licence poskytnuta nejen ve vztahu k příslušným předmětům ochrany, a jde-li o díla, k příslušným druhům děl nositelů práv smluvně zastupovaných, ale i všech ostatních, kteří se pak považují za zastupované ze zákona. To neplatí pro takového smluvně nezastupovaného nositele práva, který vůči uživateli a příslušnému kolektivnímu správci účinky hromadné smlouvy pro konkrétní případ či pro všechny případy vyloučí.

Projeví-li smluvně nezastupovaný nositel práv vůči vyloučit účinky hromadné smlouvy při poskytnutí bezúplatné licence, jsou účinky hromadné smlouvy v rozsahu poskytnuté licence vyloučeny vůči kolektivnímu správci v okamžiku, kdy se o poskytnutí licence prokazatelně dozví.

12. Navrhujeme zakotvit zákonnou licenci na absenční půjčování elektronických příloh tištěných publikací. V návrhu vycházíme z toho, že prakticky není reálné, aby knihovny dohledávaly nositele práv k daným předmětům ochrany, neboť jednání s nakladateli/vydavateli by zde byla bezpředmětná (nositeli práv či držiteli licence na půjčování zpravidla nejsou). Evropská legislativa navíc udělení takového oprávnění nebrání.

§ 37

Knihovní licence

(3) Ustanovení odstavce 2 se nevztahuje na rozmnoženiny děl zaznamenaných na zvukové či zvukově obrazové záznamy, ledaže jde o půjčování na místě samém nebo ledaže věc, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, je příslušenstvím věci, jejímž prostřednictvím je vyjádřeno dílo, na které se ustanovení odstavce 2 vztahuje. Osoba uvedená v odstavci 1 je povinna při takovém půjčování na místě samém zamezit možnosti pořízení rozmnoženiny díla zaznamenaného na zvukovém či zvukově obrazovém záznamu.

§ 66

Omezení rozsahu práv autora k počítačovému programu

(3) Za pronájem či půjčování podle tohoto zákona se nepovažuje pronájem nebo půjčování rozmnoženiny počítačového programu, kde samotný program není podstatným předmětem pronájmu nebo půjčování.

(7) Ustanovení § 30a až 33, § 34 písm. b) až d), § 35, § 36, až 38, § 38a odst. 1 písm. b), § 38a odst. 2, § 38b až 39, § 43 odst. 1 a 4 až 6 a § 54 se na počítačový program nevztahují. § 37 se na počítačový program vztahuje pouze, pokud věc, jejímž prostřednictvím je vyjádřen, je příslušenstvím věci, jejímž prostřednictvím je vyjádřeno dílo, které lze půjčovat podle ustanovení § 37 odstavce 2.

13. Informace o autorství, respektive sledování doby ochrany je nezbytnou podmínkou pro ochranu a vypořádání autorských práv při využívání digitálních knihoven a dalších informačních zdrojů. Navrhujeme, aby oprávnění k získávání údajů z registru obyvatel získala i Národní knihovna ČR za účelem budování knihovním zákonem stanoveného úkolu produkce České národní bibliografie (jeho součástí tvorby personálních národních autorit) a budování souborného katalogu České republiky [viz zákon č. 257/2001 Sb., § 9 odst. 2 písm. a-b)].

Alternativně by údaje mohla NK získávat od kolektivního správce.

Varianta I – Národní knihovna ČR získává informace přímo

§ 100d (v návrhu MK předpokládáný nový paragraf)

Právo na informace ze základních registrů

(6) Údaje podle odst. 2-4 týkající se úmrtí osob jsou poskytovány také Národní knihovně České republiky za účelem zpracování údajů o nositelích práv v soupise a katalogu sbírek, jež zpracovává podle zvláštního zákona^{y)} a podle § 28b odst. 3.

y) Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Varianta II – Národní knihovna ČR získává informace prostřednictvím kolektivního správce

§ 100d (v návrhu MK předpokládáný nový paragraf)

Právo na informace ze základních registrů

(5) Kolektivní správce nesmí informace získané podle odstavce 1 využít k jinému účelu než k výkonu kolektivní správy nebo za účelem uvedeným v odst. 6 a je povinen při své činnosti zajistit, aby zpracovávané osobní údaje byly zabezpečeny proti neoprávněnému nebo nahodilému přístupu, zničení, ztrátě neoprávněnému přenosu, pořizování kopií, výpisů či jinému zneužití, zejména dodržovat stanovený způsob zpracování osobních údajů.

(6) Údaje podle odst. 2-4 týkající se úmrtí osob jsou poskytovány prostřednictvím kolektivního správce také Národní knihovně České republiky za účelem zpracování údajů o nositelích práv v soupise a katalogu sbírek, jež zpracovává podle zvláštního zákona^{y)} a podle § 28b odst. 3.

y) Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

13. Národní knihovna ČR a SKIP navrhuje, aby v souladu s podněty Evropské komise byl rejstřík osiřelých předmětů ochrany veřejně přístupný.

§ 100

Vztahy kolektivního správce k zastupovaným nositelům práv a k uživatelům předmětů ochrany

(1) Kolektivní správce je povinen s péčí řádného hospodáře, odborně a v rozsahu uděleného oprávnění

(u) zastupovat nositele práv k osiřelým dílům a jiným osiřelým předmětům ochrany (§ 28a) při výkonu jejich práv a vést rejstřík osiřelých děl a jiných osiřelých předmětů ochrany, pokud mu jsou mu známy, a v souladu s požadavky na ochranu osobních údajů podle zvláštního zákona^{x)} jej zveřejňovat způsobem umožňujícím i dálkový přístup; rejstřík smí obsahovat pouze údaje, které jsou nezbytné k výkonu kolektivní správy.

x) Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

14. Předkládá se námět, aby stát při výkonu majetkových autorských práv získaných odúmrťmi poskytoval „osobám uvedeným v § 37 odst. 1“ právo dílo nevýdělečně užít bezúplatně, případně aby je podrobil režimu typu Creative Commons. V současné době jsou finanční prostředky získané z odúmrťmi příjmem Státního fondu kultury ČR (Zákon 239/1992 Sb.), který je od roku 2006 v nečinnosti.

V Praze dne 3.5.2011